

Intressant föreläsning om dopning inom idrotten

I början av 70-talet invaldes Arne Ljungqvist som ledamot i friidrottsförbundets styrelse. Han upptäckte en värld där utövarna undrade vilka piller de skulle ta för att bli bättre. Han ville inte veta av detta, tänkte avgå men inledde efter övertalning sin kamp mot dopning, en kamp som ännu pågår och aldrig kommer att ta slut.

Idag är Arne Ljungqvist 83 år och hans kamp mot dopning pågår oförtrutet. Han berättade att han brukar vara sparsam med framträdanden av det här slaget. Han är restriktiv med sina framträdanden men han ansåg Karlskogas idrottsveteraner vara en kompetent och intresserad församling och därför fanns ha på plats.

Arne Ljungqvist har genom åren blivit den ledande dopningsexperten inom idrottsvärlden. Det han inte vet om dopning vet med största sannolikhet ingen annan heller, även om många av idrottsmän och – kvinnor tillsammans med sina medicinska experter ligger i framkant av verksamheten. 12 november gästade Ljungqvist Karlskoga idrottsveteraner och bjöd på intressanta 90 minuter.

Mycket att göra

- Det finns fortfarande mycket att göra, sade han, fortfarande finns bristande kompetens på skilda håll. Vissa idrotter har kommit långt. Själv har jag gjort en osannolik 40-årig resa från total okunskap.

Efter sin aktiva karriär fick han ett erbjudande att fortsätta som ledare inom svensk friidrott. Han valdes in som ledamot i friidrottsförbundets styrelse.

-Jag genomförde en enkät bland de aktiva och den genomgående frågan bland eliten var vilka piller ska jag kaka för att bli bättre? Vad är detta tänkte jag. Detta var 1971 och jag förstod att de åt receptbelagda mediciner för att prestera bättre.

- Då var jag 40 år och min första tanke var att jag inte kunde vara en del av detta. Jag tänkte avgå men professor Sune Bergström tyckte inte jag skulle sluta utan göra något åt det istället. Då anade jag inte att jag 40 år senare skulle hålla på med samma sak.

- Kunskapen inom svensk friidrott var då nära noll och där stod jag ensam. Enkäten bland idrottarna på tiobäсталistan visade att två tredjedelar av dem höll på med anabola steroider, skrämmande.

Dopning var dock inget nytt 1971. Det har alltid funnits, redan vid de antika olympiska spelen 300 före Kristus använde man sig av svampar som stimulantia, inkafolket använde kokain och framöver användes extrakt av diverse slag.

- Amfetamin exempelvis klassades som narkotika 1974, innan dess visste ingen att de var farligt. När dopingkontroller genomfördes första gången i samband med OS i München 1972 stod inte anabola steroider på den förbjudna listan och okunskapen var stor ute i Världen.

Gentransfer idag

- Under 80-talet kom tillväxthormon, 90-talet de så kallade syrebärarna, bloddotning och nu handlar de bland annat om gentransfer bland annat.

Den moderna idrottshistorien, om man ser från OS 1960 och framåt, har innehållit en rad uppmärksammade dopningsfall. Det allra första olympiska dopningsfallet är för övrigt svenskt; Hans-Gunnar Liljewall tog en pilsner innan skjutmomentet i modern femkamp 1968 i Mexiko och vi förlorade ett silver i lagtävlingen.

Pilsner kan låta oskyldigt, men dopning är det likafullt. Betydligt allvarigare vad det dock i Rom 1960 när en dansk cyklist avled i lagtempoloppet på cykel.

- Den legendariske löparen Harold Abrahams, om vilken filmen Triumfens ögonblick handlar, hade sedan 40-talet varnat för användandet av stimulantia inom cykelsporten och att något skulle hända. Denna danske cyklists död gjorde att IOK tillsatte en medicinsk kommitté och det var första steget i kampen mot dopningen inom idrotten. Man började från noll då och inte förrän 1967 enades man om en strategi och kontroller mot i första hand efedrin och amfetamin.

- De första kontrollerna genomfördes i Mexiko -68 och i München 1972 togs 2.000 prover och en amerikansk simmare framtogs en guldmedalj på grund av de astmamedicin han använde, då gavs inga dispenser. Då blev jag också medlem i IAAF:s medicinska kommitté med ansvar för dopningsfrågor. Internationella friidrottsförbundet var sedan den ledande aktören fram till att WADA bildades.

Systematiskt i DDR

Han berättade också om DDR:s systematiska dopande där den högsta politiska ledningen låg bakom. Simning och friidrott för damer blev de grenar där DDR skulle vara bäst och blev det, på grund av medicinering från unga år.

- Det var inte lätt att arbeta med de här frågorna på den tiden, Ricky Bruch, som senare blev min vän, hade många synpunkter. Men något måste göras och jag blev bara mer taggad. På den tiden var också media på idrottsmännens sida, den opinionen kom att ändras. I DDR var det dessutom storpolitik med Ulbricht i spetsen, det blev en industri av elitidrottare.

- Dopningen fanns även i väst, men inte statsstödd. I mitten av 80-talet beslöt vi i Norden att enas i kampen och blev därmed föregångare.

1988 briserade också Ben Johnson-affären i Seoul-OS och det föll på Arne Ljungqvists lott att offentligöra historien.

- Många trodde att detta skulle bli döden för OS-idrotten, men det blev tvärtom chansen att göra något. Stämningarna ändrades, opinionen svängde, alla insåg att det inte håller längre. Kampen mot dopning fick mer och mer vind i seglen, mer och mer uppskattning vilket ledde till att WADA bildades 1999. Från 2004 finns ett gemensamt regelverk för hela Världen inom alla idrotter, cykel, fotboll och tennis var de som stretade emot längst, men IOK satte ner foten och sa att de som inte skriver under detta får inte vara med i OS. Tennisen blev de sista att skriva under.

Svenska dopningsfall under 80-talet var Linda Haglund och brottaren Tomas Johansson.

Andra uppmärksammade dopningsfall genom åren är C J Hunter, amerikansk kulstötare i Sydney, Hans före detta hustru Marion Jones längre fram, Johan Mühlegg, spansktysk skidåkare i Salt Lake City, Balco-affären där den amerikanska mörkläggningen avslöjades och där Lance Armstrong avslöjades, den österrikiska skidskandalen i Turin där ett pensionat var rena dopinglaboratoriet för att nämna några.

OS-deltagare

Arne Ljungqvists egen idrottsliga karriär blev aldrig särskilt glamourös. Han lade av redan som 22-åring 1953.

- Jag tvingades sluta på grund av skada och det känns fortfarande litet jobbigt att aldrig få veta hur bra jag kunnat bli.

- Jag gläds åt att jag i alla fall var förste svenske junior över två meter i höjd och att jag var i OS-final i Helsingfors 1952. Det var en norrman som, helt oavsiktligt, sabbade den finalen för mig. Han flyttade min ansatsmarkering i tron att det var hans och på den tiden fick man inte ändra när inhopningen väl var gjord. Inget stämde och även om det var oavsiktligt sitter det som en tagg fortfarande.

Han blev 15:e i OS på 1.90, nådde ett personligt rekord på 2.01 och hann också med junior-SM-guld i såväl höjd som stav och spjut.

Idag sitter Arne Ljungqvist i IOK:s styrelse, liksom i dess medicinska kommitté, där han är ordförande sedan 2003. Han var med om att bilda WADA, World Anti Doping Agency, där han är vice ordförande, han är ledamot i Sveriges olympiska kommitté, han har haft ledande poster i såväl det internationella som svenska friidrottsförbunden och han har varit ordförande i Riksidrottsförbundet.

Apropå Wada, dagen efter Ljungqvists besök i Karlskoga tilldelades han den kungliga medaljen Illis Quorum i tolfte storleken samtidigt som antidopningorganisationen fick ett bidrag på en miljon kronor av den nyvalda socialdemokratiska regeringen.

Noterbart är att denna kamp mot dopningen har varit ett intresse vid sidan om Arne Ljungqvists ordinarie profession som läkare.

Ingvar Carlsson